

UDC 327: 342.97

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.38.26>

RUSSIAN DISINFORMATION AND ISSUES OF SOLIDARITY AMONG DEMOCRATIC COUNTRIES IN THE FIGHT AGAINST IT [PROCEEDINGS OF THE SYMPOSIUM]

This symposium is the result of work conducted since 2022 by the Odesa Centre for Disinformation Research (OCDS).

OCDS aims to promote in particular the study of Russian disinformation globally with a geographical focus on disinformation strategies in the Black Sea region. While there are many scholars working on Russian disinformation globally this Centre provides greater collaboration and coordination internationally as well as contributes to knowledge concerning disinformation practices in a specific region. The OCDS involves associate institutional and individual associate members (academics and practitioners) based internationally. OCDS builds partnerships, enhances research capacity, provides support for research infrastructure, organises seminars and conferences, supports a network of scholars and practitioners, and seeds future research collaborations.

The creation of OCDS was a joint initiative between IR Department of the Odesa I. I. Mechnikov National University (Ukraine) and the Centre for Research in Communication and Culture (CRCC) at Loughborough University (UK). Odesa I. I. Mechnikov National University and Loughborough University have collaborated on teaching and research activities since signing our twinning agreement in July 2022. In December 2022 ONU and Loughborough jointly organised a research roundtable discussing the impact of Russia's war on Ukraine on political communication, journalism, and public opinion in a global context. The research roundtable was supported by the Fund of the President of Ukraine. The results of the discussion are being prepared for publication in the Symposia section in the journal "European Political Science".

Thus, we are now facing the second symposium organized by the OCDS.

Director of OCDS Professor Dr Olga Brusylovska

Key words: Russian disinformation, security, Ukraine, international relations.

Sieniawski Piotr

Dr. (Political Science and Administration),

Institute of Political Science and Administration,

Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw,

Kazimierza Wóycickiego 1/3, 01-938 Warsaw, Poland

E-mail: p.sieniawski@uksw.edu.pl

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4654-7170>

THE IMPACT OF RUSSIAN DISINFORMATION ON THE PERCEPTION OF THE RUSSIAN INVASION OF UKRAINE IN THE SLOVAK REPUBLIC

The problem of disinformation and its impact has been observed in the Slovak Republic for the past several years. After the 2014 annexation of the Crimean Peninsula by the Russian Federation, there were voices, especially in the far-right part of the Slovak political spectrum, claiming that the annexation of Crimea was carried out in a legal way. The argument that "Crimea has always been Russian" was reinstated before the 2019 presidential elections. For instance, one of the candidates, Štefan Harabin – former president of the Slovak Supreme Court – publicly claimed that the 2014 "referendum" in Crimea was legal and that Russia had taken over Crimea in a lawful manner (Brossmann, 2019).

The phenomenon of disinformation continued in 2015 with regard to the migration crisis, which was presented as the alleged cause of terrorism, even though Slovakia was neither directly affected by this crisis nor was it the final destination for migrants (Sieniawski, 2018, p. 152). According to Globsec, as many as 52% of the Slovak population believed in November 2017 that the world was governed by a secret conspiracy (Klingová, 2018).

The problem of disinformation intensified in 2020 with the COVID-19 pandemic and later with the outbreak of the 2022 full-scale Russian invasion of Ukraine. It is important to note that the full-scale invasion of Ukraine is often referred to in the Slovak media as the “war in Ukraine” or “conflict in Ukraine”.

Another object of disinformation was the Defense Cooperation Agreement between Slovakia and the United States, which was labelled by some opposition parties as a “restriction of Slovakia’s sovereignty” (Pravda, 2022). In March 2022, an incident occurred in the Slovak Parliament during the parliamentary discussion on the Defense Cooperation Agreement between Slovakia and the United States, when two MPs from the far-right party unfurled the Slovak flag and other MPs from the liberal party SaS (Freedom and Solidarity, in Slovak: Sloboda a Solidarita) unfolded Ukrainian flag to express their solidarity with Ukraine. During this incident, MPs from the far-right LSNS party (People’s Party Our Slovakia, in Slovak: Ludová strana Naše Slovensko) poured water on the Ukrainian flag, which caused consternation in Slovak society.

This article aims to examine the impact of Russian disinformation on the perception of the Russian full-scale invasion of Ukraine among the political spectrum in Slovakia. The article will discuss the public discourse in Slovakia after the outbreak of the full-scale invasion in 2022, as well as disinformation during the 2023 parliamentary elections and the 2024 presidential elections. It also attempts to answer the question of how the full-scale invasion was portrayed in political discourse and how this issue was capitalized on in the parliamentary and presidential elections campaigns.

Perceptions of the full-scale Russian invasion of Ukraine. According to an opinion poll conducted in July 2022, in which respondents were asked how they would like the war in Ukraine to end, more than half of respondents claimed that they wanted Russia to win, whilst around one third supported Ukraine and 18% were undecided (Kerekes, 2022). In May 2023, another opinion poll was conducted in which respondents were asked who was responsible for the outbreak of the war in Ukraine. According to the results, 34% stated that the West was responsible for the war because it had provoked Russia to attack, 17% claimed that Ukraine was responsible because it had oppressed the Russian-speaking citizens of Ukraine, and 40% stated that Russia was responsible for the aggression against Ukraine (Šnidl, 2023). The survey was conducted in Bulgaria, Czechia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania and Slovakia. Interestingly, Slovakia had the highest number of respondents who attributed responsibility for the full-scale invasion to the West.

The survey found out that the majority of those who claimed that Russia should win the war were mostly residents of rural areas, while those in favor of the Ukrainian victory were concentrated in the two major cities. In contrast, voters of the SMER-Slovak Social Democracy party (hereinafter SMER-SD, in Slovak: SMER-Sociálna Demokracia) as well as supporters of nationalist and far-right parties hoped for the victory of the Russian Federation (Šnidl, 2023).

The factors that influenced the perception of the Russian invasion of Ukraine were mostly the following: First, the Russian Federation was largely perceived in Slovakia as a supplier of crude oil and mineral resources. The outbreak of the invasion in February 2022 led to an increase in the price of oil and gas. The price of the former increased by 18% between February and May 2022, while the price of the latter increased by 12% in the same period (Statdat, 2022). In addition, political elites in Slovakia have questioned the sanctions against Russia since their imposition after the annexation of Crimea, often calling them ineffective. Some politicians have even called for sanctions against Russia to be lifted. This perception was often reinforced by politicians who have not condemned Russia for the invasion. Secondly, the Russian Federation was seen as a supplier of grain. Shortly after the outbreak of the invasion, grain prices skyrocketed due to the seizure of Ukraine's main ports. For instance, the price of flour in Slovakia increased by 48% between January and October 2022 (Statdat, 2022). Thirdly, the disinformation services presented Russia's victory as a means to end the war, price instability and people's insecurity. In addition, the disinformation services attempted to portray Ukrainian immigrants as beneficiaries of the social system, which triggered negative emotions among the population. For instance, a disinformation portal "Infovojna" claimed on 30 March 2022 that the Slovak government had spent more than EUR 800,000 to buy fuel instead of helping its own citizens (Infovojna, 2022). In a similar tone, the disinformation portals reported that the Slovak government was prioritizing the problems of Ukrainian immigrants over the citizens of Slovakia.

2023 parliamentary elections. In September 2023 snap parliamentary elections were held in Slovakia. One of the central issues in the election campaign was the Russian invasion of Ukraine. Together with the pandemic, these became the two central issues with which the political parties were able to mobilize their electorate.

In the last parliamentary election in 2020, the SMER-SD received 18.29% of the vote (compared to 28.28% in 2016). After several MPs left the party together with Peter Pellegrini in June 2020 and founded a new party "HLAS-SD", the popularity of the SMER-SD continued to decline, reaching only 10.7% in July 2020 (SME, 2020). However, the SMER-SD managed to turn the topics of the pandemic and the war in Ukraine into a successful mobilization campaign for its electorate.

The SMER-SD's election program provided for the continuation of humanitarian aid to Ukraine, but rejected any military support. Although the party stated that Russia's annexation of Crimea in 2014 and the 2022 invasion of Ukraine constituted violations of international law, it also emphasized that the 2003 intervention in Iraq as well as the 2008 Kosovo's unilateral declaration of independence were similarly in breach of international law. The 2022 Russia's full-scale invasion of Ukraine was perceived by the party as a consequence of geopolitical tensions between Russia and the West. Furthermore, the SMER-SD claimed that it was ready to resume dialogue with Russia and normalize relations between Slovakia and Russia. (Smer, 2023) Similarly, the Slovak National Party advocated for lifting sanctions against the Russian Federation. The above-mentioned views were translated after the elections into the "foreign policy on all four cardinal points", which became one of the main pillars of the new government consisting of SMER-SD, HLAS-SD and the Slovak National Party. As a result, the coalition announced that military support for Ukraine would cease, while the provision of humanitarian aid would remain unchanged.

2024 presidential elections. Disinformation campaigns continued throughout the 2024 presidential elections in Slovakia. The presidential candidates often referred to the full-scale invasion of Ukraine (mostly calling it “war in Ukraine”) as one of the main security risks for Slovakia. Very soon, the topic of war became one of the central issues in the presidential elections campaign. The stance on war was seen as a dividing line between the candidates, with the coalition-backed candidate Pellegrini describing himself as the “candidate of peace”, while accusing the oppositional candidate Korčok of being the “candidate of war” who would “drag Slovakia into war”. For example, Slovak MP Luboš Blaha wrote on Telegram that Slovakia would go to war if the opposition-backed candidate Korčok won. “Korčok is doing everything he can to escalate the conflict with Russia, and he has never even spoken out against sending troops, quite the opposite”. (Telegram, 2024)

One of the presidential candidates, Štefan Harabin faced court trial for allegedly committing the offence of defamation of race, nation and belief. On 25 February 2022 he published a status on social media in which he commented on the Russia’s invasion, claiming that he “would have done the same as Putin”. (Prušová, 2023) He also stated that “it is the duty of Russians to pacify the Nazis who have genocidally murdered 15 thousand civilians since 2014”. (Prušová 2023) Harabin, who eventually came third in the presidential elections, was threatened with a sentence of three years’ imprisonment.

The ruling coalition accused the opposition parties of providing military support to Ukraine until 2023, thereby severing and prolonging the conflict. The successful presidential candidate Pellegrini stated: “I must confess that I am unpleasantly surprised by the ease with which part of our opposition political spectrum talks about the war in our neighboring country. They criticize anyone who mentions the word peace and call them agents of Moscow. They talk about armaments, but forget that this concept of unrestricted arms exports has left us with uncovered airspace on our eastern border. They even criticize us for not correcting their mistake in four months, as if importing new missile systems was a supermarket purchase”. (Pellegrini, 2024)

A few days before the second round of the presidential elections, a manipulated photograph of a soldier embracing an elderly woman appeared on the internet, which read: “Go vote so that Slovak sons and grandsons do not die in the war”. The photograph was shared on social media by several members of the government from the party HLAS-SD during the campaign silence. As it turned out later, the original photograph showed a Ukrainian soldier, but the Ukrainian flag was removed from the manipulated version.

Conclusions. The article pointed out that a substantial part of the Slovak population was prone to Russian disinformation. Disinformation in Slovakia has contributed to societal polarization, with significant part of the population believing in conspiracy theories and holding pro-Russian views, particularly among far-right and nationalist groups. Opinion polls showed that a notable proportion of the Slovak population blamed the West for provoking Russia’s actions, while others believed that Russia’s full-scale invasion of Ukraine was justified. Public opinion was also shaped by economic factors such as the rise in prices for essential goods caused by the conflict as well as increasing inflation.

During the 2023 parliamentary and 2024 presidential elections, disinformation narratives played a prominent role, with some political parties and candidates lev-

eraging these narratives to appeal to voters by portraying themselves as advocates of peace and criticizing pro-Ukrainian positions. The article has shown that Russian disinformation remains a critical issue in the political discourse in Slovakia and needs to be addressed thoroughly.

References [Список використаної літератури]

- Brossmann, D. (2019, February 12). Harabin pri Kosove buď zavádza, alebo nevie, o čom hovorí. *Denník N*. [in Slovak]. [Brossmann D. Harabin pri Kosove buď zavádza, alebo nevie, o čom hovorí. *Denník N*. 2019, February 12. URL: <https://dennikn.sk/1379005/harabin-pri-kosove-bud-zavadza-alebo-nevie-o-com-hovori/> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Infovojna (2022, March 30). Hegerova vláda namiesto pomoci vlastným občanom kupuje od Slovaftu palivá za 811 tisíc eur, aby pomáhala Ukrajine. [in Slovak]. [Infovojna. Hegerova vláda namiesto pomoci vlastným občanom kupuje od Slovaftu palivá za 811 tisíc eur, aby pomáhala Ukrajine. *Infovojna*. 2022, March 30. URL: <https://www.infovojna.bz/article/hegerova-vlada-namiesto-pomoci-vlastnym-obcanom-kupuje-od-slovaftu-paliva-za-811-tisic-aby-pomahala-ukrajine> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Kerekes, D. (2022, September 14). Na Slovensku prevažuje želanie, aby vojnu vyhralo Rusko. *Denník N*. [in Slovak]. [Kerekes D. Na Slovensku prevažuje želanie, aby vojnu vyhralo Rusko. *Denník N*. 2022, September 14. URL: <https://dennikn.sk/3008629/na-slovensku-prevazuje-zelanie-aby-vojnu-vyhralo-rusko/> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Klingová, K. (2018, February 26). Majority of Slovaks Believe in Conspiracy Theories. *Globsec* [in Slovak]. [Klingová K. Majority of Slovaks Believe in Conspiracy Theories. *Globsec*. 2018, February 26. URL: <https://www.globsec.org/what-we-do/commentaries/majority-slovaks-believe-conspiracy-theories> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Pellegrini, P. (2024, March 14). Status by Peter Pellegrini on Facebook. [in Slovak]. [Pellegrini P. Status by Peter Pellegrini on Facebook. 2024, March 14. URL: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=934849214663140&id=100044142110660&set=a.250840279730707> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Pravda (2022, January 5). Fico: Dohoda medzi SR a USA je nevýhodná a porušuje suverenitu Slovenska. *Pravda*. [in Slovak]. [Pravda. Fico: Dohoda medzi SR a USA je nevýhodná a porušuje suverenitu Slovenska. *Pravda*. 2022, January 5. URL: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/612449-fico-dohoda-medzi-sr-a-usa-je-nevyhodna-a-porusuje-suverenitu-slovenska/> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Prušová, V. (2023, June 5). Harabina obžalovali za status o schvaľovaní ruskej invázie, hrozia mu najviac tri roky. *Denník N*. [in Slovak]. [Prušová V. Harabina obžalovali za status o schvaľovaní ruskej invázie, hrozia mu najviac tri roky. *Denník N*. 2023, June 5. URL: <https://dennikn.sk/3409277/harabina-obzalovali-za-status-o-schvalovani-ruskej-invazie-hrozia-mu-najviac-tri-roky/> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Sieniawski, P. (2018). Migrant crisis and the migration policy of the Slovak Republic in the light of sustainable development. *Etyka Biznesu i Zrównoważony Rozwój. Interdyscyplinarne studia teoretyczno-empiryczne*, 2, 149–157 [in Slovak]. [Sieniawski P. Migrant crisis and the migration policy of the Slovak Republic in the light of sustainable development. *Etyka Biznesu i Zrównoważony Rozwój. Interdyscyplinarne studia teoretyczno-empiryczne*. 2018. Vol. 2. P. 149–157].
- Slovak Spectator (2022, February 9). MPs poured water on Ukrainian flag, Ukraine demands apology. [in Slovak]. [Slovak Spectator. MPs poured water on Ukrainian flag, Ukraine demands apology. *Slovak Spectator*. 2022, February 9. URL: <https://spectator.sme.sk/c/22837647/mps-poured-water-on-ukrainian-flag-ukraine-demands-apology.html> (дата звернення: 05.09.2024)].
- SME (2020, July 20). Volebný prieskum agentúry AKO. *Volby.Sme*. [in Slovak]. [SME. Volebný prieskum agentúry AKO. *Volby.Sme*. 2020, July 20. URL: <https://volby.sme.sk/pref/1/politicke-strany/p/ako/2020-07-20> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Smer (2023, April 3). Volebný program strany SMER - Slovenská sociálna demokracia. *StranaSmer*. [in Slovak]. [Smer. Volebný program strany SMER - Slovenská sociálna demokracia. *StranaSmer*. 2023, April 3. URL: <https://www.strana-smer.sk/aktuality/blogy/post/volby-2023> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Statdat (2022). Statistical Office of the Slovak Republic. *Statdat*. [in Slovak]. [Statdat. Statistical Office of the Slovak Republic. *Statdat*. 2022. URL: https://statdat.statistics.sk/cognosex/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome= (дата звернення: 05.09.2024)].
- Šnidl, V. (2023, May 26). Propaganda už presvedčila polovicu Slovákov, že za ruskú agresiu môže Západ alebo Ukrajina. *Denník N*. [in Slovak]. [Šnidl V. Propaganda už presvedčila polovicu Slovákov, že za ruskú agresiu môže Západ alebo Ukrajina. *Denník N*. 2023, May 26. URL: <https://dennikn.sk/3395375/propaganda-presvedčila-uz-polovicu-slovakov-ze-za-rusku-agresiu-moze-zapad-alebo-ukrajina/> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Telegram (2024, April 5). Status by Luboš Blaha. *Telegram*. [in Slovak]. [Telegram (2024, April 5). Status by Luboš Blaha. *Telegram*. 2024, April 5. URL: <https://t.me/s/LubosBlahaSmer> (дата звернення: 05.09.2024)].

Сіновець П. А.

канд. політ. н., доцент,
кафедра міжнародних відносин
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
керівник Одеського центру з питань нерозповсюдження,
Французький бул., 24/26, м. Одеса, 65058, Україна
E-mail: polina.sinovets@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5521-7982>

Марчук С. П.

аспірантка,
кафедра міжнародних відносин
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Французький бул., 24/26, м. Одеса, 65058, Україна
E-mail: sonyamarchuk1@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0868-3366>

ЯДЕРНИЙ ШАНТАЖ У СУЧАСНІЙ РОСІЙСЬКІЙ РИТОРИЦІ

На початку червня 2024 р. один із високопоставлених російських дипломатів, заступник міністра закордонних справ Російської Федерації С. Рябков виступив із закликом до Сполучених Штатів звернути увагу на поточні дискусії щодо можливої зміни ядерної доктрини Москви відповідно до змінених умов міжнародних відносин. Зокрема, він заявив, що виклики, які випливають із дій США та НАТО, безпосередньо ставлять питання про необхідність перегляду російської доктрини ядерного стримування для захисту непорушних національних інтересів (Reuters, 2024). Цій заяві передував виступ очільника РФ, президента Путіна, у якому він зауважив, що не виключає зміни Росією своєї ядерної доктрини (Court, 2024).

Головне питання полягає у тому, наскільки можливе зниження ядерного порогу, яке нині широко обговорюється в Москві, є кроком до ядерної ескалації. Або це лише крок до відновлення згасаючої ефективності російської політики стримування на тлі триваючої війни в Україні. Метою статті є дослідити це питання з двох боків: загального сприйняття ядерного стримування РФ та так званих російських «червоних ліній», які керівництво Росії зараз намагається поновити в очах своїх опонентів.

Загальне сприйняття політики ядерного стримування Російської Федерації. Існує поширена думка, що російська політика стримування дещо відрізняється від того, що це означає для західних науковців. На думку К.В. Бруусгаард, С. Чарапа та Д. Адамського, ключове розуміння цього закладене в російському слові «сдерживание» (походить від дієслова «тримати», що вже означає дію, переважно фізичну, ніж вербальну), яке за визначенням передбачає загрозу дії плюс дію (буквально перекладається як стримування, утримання від чогось), тоді як в англійській мові це слово здебільшого спирається на словесну загрозу (Bruusgaard, 2016).

У цьому контексті Адамський підкреслює що так зване *deterrence a la Russe*, тобто типова російська політика стримування, ґрунтується на погрозах, що іноді можуть супроводжуватися обмеженим застосуванням сили з метою збереження статус-кво (для стримування) або для його зміни (для примусу) (Adamsky, 2023).

Тому єдина основна відмінність між російським і західним сприйняттям стримування полягає у тому, що замість звичного для західної стратегічної культури слова coercion («примус»), що поєднує у собі використання як стримування опонента, так і примушення його, представники російської стратегічної культури використовують deterrence, однак із тим самим значенням.

Однак було б хибним уважати, що російська політика стримування значно відрізняється від західної. Російська концепція ядерного стримування походить від класичної американської літератури про стримування 1960-х років. Класичним прикладом є «Управління та припинення війни з Радянським Союзом» (СІА, 1963), підготовлена групою Шеллінга для розвідки США, в основі якої лежить ідея припинення війни на прийнятних для США умовах. Цей принцип можна знайти в усіх військових доктринах Росії починаючи від 2000 р., а також в «Основних принципах державної політики Російської Федерації у галузі ядерного стримування» від 2020 р., де «головною метою російського ядерного стримування ... є недопущення ескалації військових дій та їх припинення на умовах, прийнятних для Російської Федерації та (або) її союзників» (The Center for Naval Analyses, 2020, р. 5). Здебільшого цей принцип пов'язаний із регіональними війнами (війною Росії з її сусідом, у яку втручається третя більш вагомa сторона) і ґрунтується на ідеї, що обмежене використання ядерної зброї для «деескалації» може допомогти Росії завершити війну.

Слід зазначити, що така тактика спирається на концепцію неприйнятної шкоди, яку можливо визначити як таку, що є непринятною для ворога, оскільки вона перевищує переваги, які агресор очікує отримати від застосування військової сили (Bruusgaard, 2016). Застосовуючи цю концепцію до регіональної війни, яка стала одним із найбільших страхів Росії після війни в Косово, умовний агресор, скоріше за все, має відступити, якщо він отримає або передбачить певну шкоду від застосування ядерної зброї. Цікавим є той факт, що опублікована у рік анексії Кримського півострова «Військова доктрина Російської Федерації» встановила поріг застосування ядерної зброї до рівня тільки, коли існування держави знаходиться під загрозою, і, за словами російського президента, це положення залишається актуальним і сьогодні.

Однак очевидне зсування російських «червоних ліній», проведене США та країнами НАТО на тлі війни в Україні, стало поштовхом для дискусії зі зміни принципів ядерного стримування у російському суспільстві. Зокрема, такі одіозні експерти з міжнародних відносин, як С. Караганов та Д. Тренін, закликали змінити доктрину та адаптувати її для забезпечення екзистенційних інтересів РФ замість звичного захисту існування самої держави (Associated Press, 2024). Метою ініціювання зазначеної дискусії є відродження ядерного стримування РФ шляхом зниження ядерного порогу. Як зазначав французький військовий теоретик генерал Андре де Бофр, згідно з його «непрямою стратегією», у разі коли військові засоби не можуть вирішити конфлікт, противника намагаються втомити і змусити його піти на поступки. Для цього розрізняють «внутрішній маневр», де відбувається конфлікт, і «зовнішній маневр». Справжня мета – це «зовнішній маневр»: одна сторона намагається вплинути на громадську думку на міжнародному рівні та в країні противника, заохочувати або перешкоджати іноземному втручання, використовувати дипломатію та будь-які економічні інструменти, які є в його розпорядженні. Також цей актор просуває політичну лінію, викорис-

товує пропаганду, брехню, відкрито чи приховано втручається у справи опонента (Shurkin, 2020). Усе це є характерним і для зовнішньої політики РФ сьогодні, яка, втрачаючи перевагу на полі бою, удається до посилення своїх ядерних загроз.

«Червоні лінії» Кремля: чи існують вони? Досліджуючи «червоні лінії» кремлівського режиму, ми маємо звернутися до випадків їх окреслення Москвою. Адже російський очільник виголосив лише декілька промов, згідно з якими ми можемо встановити, де пролягає ядерний поріг РФ. Деякі з цих заяв містили дуже впевнені натяки на потенційну ядерну ескалацію, якщо російські «червоні лінії» будуть перекреслені. Перший виступ – промова про розв’язування війни з Україною, друга – травнева про неприпустимість постачання Україні далекобійної зброї її партнерами, третя – вереснева промова про анексію окупованих українських областей. Захід поступово нехтує застереженнями Росії, використовуючи «тактику салямі», надсилаючи в Україну все більші обсяги зброї, зокрема тієї, яку РФ «заборонила» надсилати (ракетки великої дальності, такі як Storm Shadow, Scalp, ATACMS).

На додаток, новий виток ескалації російських погроз поклали промови президента Франції Макрона про невиключення можливості введення військ в Україну (Ostiller, 2024) разом із заявами колишнього міністра закордонних справ Великої Британії лорда Кемерона про те, що Україна може використати британські ракети для націлювання на російську територію (Kirby, 2024). Зокрема, у відповідь президент Путін віддав офіційне розпорядження щодо проведення тактичних ядерних навчань, яке супроводжувалося відвертими заявами його пресекретаря Пескова про те, що РФ сприймає заяви з боку офіційних осіб Франції та Британії як вербальну ескалацію та посилення напруги, що може становити загрозу для всієї європейської архітектури безпеки (Gehrke, 2024).

Пізніше також з’явилося вже згадане інтерв’ю впливового російського дослідника Дмитра Треніна про те, що Росія повинна змінити свою ядерну доктрину, встановивши поріг застосування ядерної зброї не просто для захисту існування держави, а для ураження загроз її життєво важливим інтересам.

7 червня 2024 р. Путін прокоментував це ж питання, не виключивши, що Росія може змінити свою ядерну доктрину, знизивши ядерний поріг або здійснивши ядерні випробування (Nakhoul, Faulconbridge&Soldatkin, 2024). Звичайно, ці виклики слугуватимуть прямим сигналом Заходу в надії, що страх перед ядерною війною змусить партнерів України скоротити свою підтримку.

Своєю чергою, така політика Кремля стикається з двома значними перешкодами. По-перше, тенденція останніх років підтверджує, що в очах країн Заходу Україна посідає важливе місце у Європі та в усьому демократичному світі. Сьогодні навіть на тлі електоральних подій та можливих змін шанс відмови найбільш впливових акторів від підтримки Києв виглядає малоімовірним. По-друге, зниження російського ядерного порогу з часом, скоріше за все, спричинить подібні тенденції на Заході. У такій ситуації Москва може зіткнутися з тією ж помилкою, яку вона зробила, починаючи війну проти України: недооцінка ворога, яка загрожувала обернутися поразкою та закінчитися прямим конфліктом із НАТО.

Висновки. Підводячи підсумки, слід підкреслити, що зниження довіри до значних загроз із боку РФ стало вперше очевидним напередодні української контрнаступальної операції, яка успішно повернула території на Півдні, не викликавши очікуваної ескалації з боку Росії. Наступним кроком став початок координованої політики Великої Британії та Франції, які направили свої ракети

великої дальності в Україну в середині 2023 р., а США приєдналися до цієї тенденції з АТАСМС навесні 2024 р. Виступи та відповідні інтерв'ю президента Макрона, маючи на меті ще раз наголосити на намірі Франції зберегти стратегічну неоднозначність у можливості відправки військ в Україну, не дотримуючись жодних обмежень, сформулювали нову лінію щодо Росії та сприйняття її політики ядерного стримування іншими впливовими акторами.

Це дало сигнал РФ, що її політика примушення працює усе менш ефективно, тоді як стримування (яке розглядається Москвою як єдине ціле) не було надійним в очах опонентів. Таким чином, посилення ескалаційних сигналів Москви стало результатом її усвідомлення того, що її стримування втратило ефективність і потребує посилення ядерними загрозами. Одне з головних питань майбутнього полягає у тому, чи зможе Росія піти на ескалацію, виконавши свої ядерні загрози, щоб підвищити свій авторитет.

Оцінивши природу російського стримування, можна зробити висновок, що у сьогоденному контексті основним сигналом Росії про можливе зниження її ядерного порогу є, насамперед, психологічна операція, спрямована вплинути на рішучість держав Заходу у війні проти України. Застосування ядерної зброї усе ще залишається для Росії крайнім заходом і може статися в той момент, коли інші варіанти будуть виглядати менш безпечними для Путіна, ніж цей. Тоді на кону має стояти виживання політичного режиму й особисто Володимира Путіна.

References [Список використаної літератури]

- Adamsky, D. (2023). *The Russian Way of Deterrence: Strategic Culture, Coercion and War*. Stanford University Press. [in English]. [Adamsky D. *The Russian Way of Deterrence: Strategic Culture, Coercion and War*. Stanford University Press. Stanford University Press. October 31, 2023. 226 p.].
- Associated Press. (2024). What is Russia's nuclear doctrine? Voice of America. [in English]. [Associated Press. What is Russia's nuclear doctrine? Voice of America. *Associated Press*. 2024. URL: <https://www.voanews.com/a/what-is-russia-s-nuclear-doctrine-7725562.html> (дата звернення: 05.09.2024)].
- Bruusgaard, K. (2016). Russian Strategic Deterrence Survival. *Survival*, 58(4), 7–26. DOI 10.1080/00396338.2016.1207945 [in English]. [Bruusgaard, K. (2016). Russian Strategic Deterrence Survival. *Survival*. August–September 2016. Vol. 58, no. 4. P. 7–26. DOI 10.1080/00396338.2016.1207945 URL: <https://www.almendron.com/tribuna/wp-content/uploads/2017/09/Russian-Strategic-Deterrence.pdf> (дата звернення: 02.09.2024)].
- CIA. (1963). *The Management and Termination of War with The Soviet Union*. [in English]. [CIA. *The Management and Termination of War with The Soviet Union*. CIA. 1963. URL: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP80B01676R002900110001-0.pdf> (дата звернення: 02.09.2024)].
- Court, E. (2024). Russia considering changes to nuclear doctrine, Putin claims. *The Kyiv Independent*. [in English]. [Court E. Russia considering changes to nuclear doctrine, Putin claims. *The Kyiv Independent*. June 20, 2024 URL: <https://kyivindependent.com/russia-considering-changes-to-nuclear-doctrine-putin-claims/> (дата звернення: 02.09.2024)].
- Gehrke, J. (2024). Russia decries ‘verbal escalation’ of Western leaders backing Ukraine. *Washington Examiner*. May 5, 2024. [in English]. [Gehrke, J. Russia decries ‘verbal escalation’ of Western leaders backing Ukraine. *Washington Examiner*. May 5, 2024. URL: <https://www.washingtonexaminer.com/about/> (дата звернення: 02.09.2024)].
- Kirby, P. (2024). Kyiv can use British weapons inside Russia – Cameron. *BBC*. [in English]. [Kirby P. Kyiv can use British weapons inside Russia – Cameron. *BBC*. 2024. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c163kr93l6po> (дата звернення: 02.09.2024)].
- Nakhoul, S., Faulconbridge, G., & Soldatkin V. (2024). Putin says Russia does not need to use nuclear weapons for victory in Ukraine. *Reuters*. [in English]. [Nakhoul S., Faulconbridge G., Soldatkin V. Putin says Russia does not need to use nuclear weapons for victory in Ukraine. *Reuters*. 2024. URL: <https://www.reuters.com/markets/europe/putin-calls-major-expansion-russian-financial-markets-cutting-use-western-2024-06-07/#:~:text=Putin%20said%20he%20did%20not%20rule%20out%20changes%20to%20Russia's,so%20at%20the%20present%20time> (дата звернення: 02.09.2024)].

- Ostiller, N. (2024). Macron says he would consider sending troops to Ukraine in case of Russian breakthrough, Ukrainian request. *The Kyiv Independent*. [in English]. [Ostiller N. Macron says he would consider sending troops to Ukraine in case of Russian breakthrough, Ukrainian request. *The Kyiv Independent*. May 2, 2024. URL: <https://kyivindependent.com/macron-says-he-would-send-troops-to-ukraine-in-case-of-russian-breakthrough-ukrainian-request/> (дата звернення: 02.09.2024)].
- Reuters. (2024). Senior Russian diplomat says US must take heed of discussions on nuclear doctrine. *Reuters*. [in English]. [Reuters. Senior Russian diplomat says US must take heed of discussions on nuclear doctrine. *Reuters*. 27 June, 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/senior-russian-diplomat-says-us-must-take-heed-discussions-nuclear-doctrine-2024-06-27/> (дата звернення: 02.09.2024)].
- Shurkin, M. (2020). Grand Strategy Is Total: French Gen. André Beaufre on War in the Nuclear Age. *War in the Rocks*. [in English]. [Shurkin M. Grand Strategy Is Total: French Gen. André Beaufre on War in the Nuclear Age. *War in the Rocks*. 2020. URL: <https://warontherocks.com/2020/10/grand-strategy-is-total-french-gen-andre-beaufre-on-war-in-the-nuclear-age/> (дата звернення: 02.09.2024)].
- The Center for Naval Analyses. (2020). Foundations of State Policy of the Russian Federation in the Area of Nuclear Deterrence. *Center for Naval Analyses*. [in English]. [The Center for Naval Analyses. Foundations of State Policy of the Russian Federation in the Area of Nuclear Deterrence. *Center for Naval Analyses*. 2020. URL: <https://www.cna.org/reports/2020/06/Foundations%20of%20State%20Policy%20of%20the%20Russian%20Federation%20in%20the%20Area%20of%20Nuclear%20Deterrence.pdf> (дата звернення: 02.09.2024)].

Гладиш М. Л.

канд. політ. н., доцент,
кафедра міжнародної безпеки та стратегічних студій
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, 79007, Україна
E-mail: marianna.hladysh@lnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4236-7110>

Краєвська О. А.

канд. політ. н., доцент,
кафедра європейських та регіональних студій
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, 79007, Україна
E-mail: oksana.krayevska@lnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6997-3490>

«ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК» ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ: СПІЛЬНІ ЗУСИЛЛЯ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Дослідження взаємодії країн «Люблінського трикутника» у протидії російській пропаганді невпинно зростає на тлі гібридної війни, яку Росія веде проти України та інших країн Східної Європи. Попри актуальність ця тема не є достатньо дослідженою у вітчизняній та зарубіжній науці. Зокрема, увага приділяється більше питанням тристоронньої співпраці в політичній та економічній сферах. Наприклад, О. Близняк (2023) у статті «Люблінський трикутник» – новий тренд у регіональних інтеграційних процесах» доводить, що «Люблінський трикутник» є прикладом нового тренду у сучасній регіональній співпраці, коли інтеграційну волю демонструють зацікавлені країни-сусіди задля спільної координації дій у пріоритетних сферах внутрішньої та зовнішньої політики, а В. Студінський (2022) у статті «Люблінський трикутник у системі економічної безпеки Європи

в контексті російсько-української війни 2014–2022 рр.» доводить, що «Люблінський трикутник» має серйозні перспективи розвитку і може виступати як потужне формування у системі економічної безпеки Європи, особливо в умовах російської воєнної експансії. Деякі дослідження також фокусуються на виявленні ключових наративів, методів та інструментів, які використовує Росія для поширення дезінформації та маніпуляції громадською думкою в країнах «Люблінського трикутника». У статті «Протидія російській дезінформації та пропаганді: досвід країн Люблінського трикутника» Т. Павленко (Pavlenko, 2023) акцентує увагу на просуванні освітніх проєктів медіаграмотності для протидії російській пропаганді та дезінформації. Незважаючи на важливість теми, досліджень про взаємодію країн «Люблінського трикутника» у протидії російській пропаганді все ще недостатньо, тому ця стаття є важливим внеском у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. 28 липня 2020 р. Польща, Литва та Україна створили платформу під назвою «Люблінський трикутник». У Спільній декларації (2020), яку сторони прийняли під час першого засідання, зазначається, що Україна, Польща та Литва відіграють дедалі важливішу роль у процесах формування сучасних політичних, культурних та соціальних реалій у Центральноєвропейському регіоні та усвідомлюють переваги подальшого посилення політичних, економічних, інфраструктурних, безпекових, оборонних та культурних зв'язків між своїми країнами у сучасному світі. Як видно, три держави прагнули посилити діалог між собою, створивши таку платформу приблизно за півтора року до початку російсько-української війни. Потрібно відзначити, що хоча ця ініціатива має регіональний характер, але членство Литви та Польщі в НАТО та ЄС є важливим для прискорення процесу набуття членства України у цих організаціях.

Із географічного погляду країни мають багато спільного: як Україна, так і Литва мають спільний кордон із Польщею, що, відповідно, підвищує значення партнерства між трьома державами. Ба більше, Польща, Україна та Литва межують із Білоруссю – найбільшим союзником Росії у Східній Європі, а отже, перебувають під загрозою гібридних або військових атак.

Перша зустріч «Люблінського трикутника» відбулася у форматі відеоконференції через пандемію COVID-19. Захід був проведений національними координаторами «Люблінського трикутника» 17 вересня 2020 р. Національні координатори визначили основні напрями діяльності «Люблінського трикутника» та домовилися забезпечити сталу взаємодію формату на різних робочих рівнях. Під час зустрічі були узгоджені основні принципи діяльності ініціативи, зокрема сторони погодилися, що одним із головних завдань «Люблінського трикутника» має бути координація дій трьох держав для ефективної протидії сучасним викликам та загрозам спільній безпеці, зокрема протидії гібридним загрозам із боку Росії, перш за все у боротьбі з дезінформацією (Gerasimchuk, 2022, р. 3).

У 2021 р. країни підписали «Дорожню карту», яка визначила ключові напрями розширення тристороннього співробітництва, включаючи спільні стратегічні заходи для протидії гібридним загрозам та дезінформації. Спільні зусилля з протидії дезінформації та зміцнення стійкості є одними з ключових цілей співпраці, які керуються узгодженим «Спільним планом дій країн Люблінського трикутника щодо протидії дезінформації на 2022–2023». Затверджений План дій боротьби проти дезінформації та пропаганди передбачає підготовку регулярних доповідей і розроблення механізму спільного реагування на російські дестабілі-

заційні кампанії, обмін досвідом та посилення інституційних спроможностей із протидії гібридним загрозам (Gerasimchuk, 2022, р. 4)

6 грудня 2022 р. три неурядові організації з Литви, Польщі та України, а саме: Ініціатива громадянської стійкості, Інститут Костюшки та «Медіа Детектор», презентували в Брюсселі під час Форуму «ЄС – Україна» з протидії дезінформації спільний звіт *Resilience to Disinformation*, що підкреслює виклики, які виникають через російську дезінформацію та пропагандистську діяльність у країнах «Люблінського трикутника». Цей звіт є втіленням прямої та тісної співпраці між партнерами ініціативи. Щоб окреслити найкращі практики боротьби з дезінформацією, спочатку вони вивчили схожість та відмінності основних наративів та повідомлень, спрямованих на країни «Люблінського трикутника». По-друге, дослідили основні джерела дезінформації та її закономірності. По-третє, вони оцінили заходи, ужиті для боротьби з дезінформацією. У межах аналізу було визначено кілька цілей російської пропаганди та дезінформації в «Люблінському трикутнику»: поширення негативних повідомлень; підрив довіри всередині різних соціальних груп та між групами; дискредитація міжнародного співробітництва та солідарності.

Звіт представив низку рекомендацій, адресованих усім зацікавленим сторонам, міжнародним організаціям та донорам, громадянському суспільству та ЗМІ. Ці рекомендації включають:

- підвищення обізнаності, що є основою стійкості до російських інформаційних кампаній;
- визначення критичного координаційного органу, відповідального за стратегічні комунікації як у кожній країні, так і за кордоном;
- розвиток або посилення комплексної системи моніторингу в реальному часі;
- залучення до обміну практикою та ноу-хау з іншими країнами і партнерами, які мають високий рівень впливу російської дезінформації;
- заохочення міжнародного та багатостороннього політичного діалогу щодо об'єднання зусиль для боротьби з дезінформацією;
- упровадження прозорої та вимірної системи оцінки для відстеження ефективності зусиль щодо підвищення стійкості до дезінформації (*Resilience to Disinformation*, 2022, р. 7–10).

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 р. відкрило новий розділ для російської пропаганди та дезінформації, спрямованої на країни «Люблінського трикутника». Україна є в епіцентрі російської дезінформації та пропаганди, які безпосередньо підтримують події на полі бою. Литва та Польща, підтримуючи Україну політично та військово, також зазнають постійних інформаційних атак із боку Кремля. Незважаючи на це, усі три країни демонструють стійкість до російської пропаганди.

Росія активно використовує дезінформацію та пропаганду для підриву єдності та стабільності в країнах «Люблінського трикутника». Ці наративи зазвичай спрямовані на підривання довіри до західних інституцій та цінностей, зокрема Росія намагається представити Європейський Союз та НАТО як агресивні блоки, які прагнуть домінувати над регіоном. Російська пропаганда стверджує, що Україна, Польща та Литва втратили свою незалежність і є інструментом у руках США. Це використовується для підриву довіри до владних структур цих країн. Російська пропаганда часто використовує націоналістичні та ксенофобські наративи, щоб розділити суспільство та підірвати соціальну злагоду, зокрема одним

із найпоширеніших було твердження про те, що в Україні при владі неонацисти, які переслідують російськомовне населення. Цей наратив використовується для виправдання військової агресії проти України. Росія переписує історію, щоб виправдати свої агресивні дії та дискредитувати сусідів. Російська пропаганда стверджує, що українці та росіяни – це один народ, а Україна є історичною частиною Росії. Росія й надалі фінансує і підтримує політичні партії та рухи, які просувають проросійську політику.

Країни – члени «Люблінського трикутника» для протистояння російській пропаганді регулярно обмінюються інформацією про діяльність російських пропагандистських структур, виявляють нові методи маніпуляцій та розробляють спільні стратегії протидії, проводяться спільні інформаційні кампанії, спрямовані на підвищення критичного мислення населення, вчать розпізнавати фейки та маніпулятивні повідомлення. Так, наприклад, упродовж 2022 р. Британська Рада в Литві та Форум економіки знань спільно реалізували проєкт People to People Escape disinfo, під час якого учні навчилися спостерігати, аналізувати та діяти відповідно до умисно та неумисно представленої неправдивої інформації та навчилися її розрізняти (Pavlenko, 2023, р. 176).

«Люблінський трикутник» активно співпрацює з Європейським Союзом, НАТО та іншими міжнародними організаціями для координації зусиль у боротьбі з дезінформацією. Зокрема, під час Варшавського безпекового форуму, де відбулася також зустріч міністрів закордонних справ країн «Люблінського трикутника» в жовтні 2021 р., обговорювалися способи зміцнення безпеки регіону, зокрема протидія дезінформації. Дмитро Кулеба наголосив, що внаслідок агресивних дій Росії таким організаціям, як ОБСЄ, Рада Європи, НАТО, ЄС та ООН, усе складніше підтримувати міжнародний мир і безпеку. Тому великого значення набувають регіональні формати, такі як «Люблінський трикутник» (Kuleba, 2021).

Можна стверджувати, що «Люблінський трикутник» є досить ефективним у боротьбі з дезінформацією: об'єднання зусиль трьох країн дозволяє ефективніше протистояти масштабним інформаційним атакам із боку Росії. Кожна з країн-членів має власний досвід протистояння російській пропаганді, що дає їм змогу розробляти ефективні стратегії. У Польщі у вересні 2022 р. створено посаду Уповноваженого Уряду з безпеки інформаційного простору Республіки Польща. Його завданнями є виявлення та аналіз інформації діяльності проти безпеки, інтересів та іміджу Польщі, виявлення юридичних осіб, особливо іноземних, які здійснюють та проводять інформаційну діяльність проти інтересів Польщі, виявлення проявів проведення інформаційних операцій в інформаційному просторі та проведення заходів, спрямованих на нейтралізацію виявлених загроз безпеці (Pavlenko, 2023, р. 175). Уповноваженим є Станіслав Жарин, який зазначає, що «інфопростір Республіки Польща останнім часом є зоною продовження операції впливу під гаслом «Це не наша війна», у якій польське суспільство намагаються знеохотити надавати підтримку Україні» (Zharin, 2023).

Країни «Люблінського трикутника» активно працюють над розробленням спільних проєктів, спрямованих на протидію російській дезінформації, що допомогли би швидко виявляти та спростовувати фейкові новини та маніпулятивні повідомлення. Важливим було б створення спільних онлайн-платформ, де експерти з різних країн могли б обмінюватися інформацією, проводити аналіз та публікувати результати перевірки фактів.

Висновки. Спільний проект «Люблінський трикутник» став важливим кроком на шляху до створення єдиного інформаційного фронту проти російської агресії. Унікальність проекту полягає у тому, що він дав змогу виявити спільні патерни російської дезінформації в різних країнах регіону. Замість аналізу кожної країни окремо експерти зосередилися на пошуку загальних наративів та методів, які використовує Росія для маніпуляції громадською думкою. Паралельно із цим в Україні активно розвивається мережа просвітницьких ініціатив, спрямованих на підвищення медіаграмотності населення. Об'єднання зусиль країн «Люблінського трикутника» та активна громадянська позиція українців створюють потужний синергетичний ефект у боротьбі з російською дезінформацією. Проте, незважаючи на досягнуті результати, залишається багато невирішених питань. Подальша співпраця країн «Люблінського трикутника» та розвиток міжнародних партнерств є ключовими для розроблення ефективних стратегій протидії дезінформації та захисту демократичних цінностей.

References [Список використаної літератури]

- Blyzniak, O. (2023). Lublin Triangle – a new trend in regional integration processes. *Political problems of international system and global development* 1, 53–61 [in Ukrainian]. [Близняк О. «Люблінський трикутник» – новий тренд у регіональних інтеграційних процесах. *Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку*. 2023. № 1. С. 53–61].
- In Lviv Presidents of Ukraine, Lithuania and Poland signed Joint declaration as a result of Second Summit of Lublin Triangle. *president.gov.ua*. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/news/u-lvovi-prezidenti-ukrayini-litvi-ta-polshi-pidpisali-spilnu-80313> [in Ukrainian]. [У Львові президенти України, Литви та Польщі підписали Спільну декларацію за результатами другого саміту Люблінського трикутника. *president.gov.ua*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/u-lvovi-prezidenti-ukrayini-litvi-ta-polshi-pidpisali-spilnu-80313> (дата звернення: 19.08.2024)].
- Gerasymchuk, S. (2022). The Political Dynamics of the Lublin Triangle - How to Avoid 'Bermudization'. *An Analytical Study*. Retrieved from: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2022/01/Lublin3.pdf> [in Ukrainian]. [Герасимчук С. Політична динаміка «Люблінського трикутника»: як уникнути «бермудизації». *Аналітичне дослідження*. URL: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2022/01/Lublin3.pdf> (дата звернення: 20.08.2024)].
- Joint Declaration of Foreign Ministers of the Republic of Poland, the Republic of Lithuania and Ukraine on Establishing «Lublin Triangle». Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Retrieved from: <https://mfa.gov.ua/en/news/joint-declaration-foreign-ministers-republic-poland-republic-lithuania-and-ukraine-establishing-lublin-triangle> [in English]. [Joint Declaration of Foreign Ministers of the Republic of Poland, the Republic of Lithuania and Ukraine on Establishing «Lublin Triangle». Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. URL: <https://mfa.gov.ua/en/news/joint-declaration-foreign-ministers-republic-poland-republic-lithuania-and-ukraine-establishing-lublin-triangle> (date of access: 21.08.2024)].
- Zharyn: Russian propaganda in Poland aims to undermine trust between Ukrainians and Poles. *Our choice*. Retrieved from: <https://naszwybir.pl/zharyn-rosijska-propaganda/> [in Ukrainian]. [Жарин: «Російська пропаганда в Польщі має на меті підірвати довіру між українцями та поляками». *Наш вибір*. URL: <https://naszwybir.pl/zharyn-rosijska-propaganda/> (дата звернення: 18.08.2024)].
- Kuleba D.: The Lublin Triangle is a vivid example of a new trend in international politics. Website of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Retrieved from: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-lyublinskij-trikutnik-ce-yaskravij-priklad-novogo-trendu-mizhnarodnoyi-politiki> [in Ukrainian]. [Кулеба Дмитро: «Люблінський трикутник» – це яскравий приклад нового тренду міжнародної політики. *Сайт МЗС України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-lyublinskij-trikutnik-ce-yaskravij-priklad-novogo-trendu-mizhnarodnoyi-politiki> (дата звернення: 23.08.2024)].
- Nevynna, G. (2024). Information Security of Ukraine: The Experience of the Lublin Triangle. *Regional studies* 36, 48–52 [in Ukrainian]. [Невинна Г. Інформаційна безпека України: досвід «Люблінського трикутника». *Регіональні студії*. 2024. № 36. С. 48–52].
- Pavlenko, T. (2023). Counteracting Russian disinformation and propaganda: the experience of the Lublin Triangle countries). *Integration of Ukrainian legal higher education into the European educational area – challenges to internal security during wartime: materials from the International Scientific and Practical Conference*, 173–176. Łomża: MANS w Łomży, 2023. [in Ukrainian]. [Павленко Т. Протидія росій-

ській дезінформації та пропаганді: досвід країн «Люблінського трикутника». *Integracja szkolnictwa wyższego prawniczego Ukrainy z europejską przestrzenią edukacyjną – wyzwania bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie stanu wojennego : materiały z Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej*. Łomża, Karków, 15.02.2023 r. Łomża: MANS w Łomży, 2023. P. 173–176].

Roadmap for cooperation between Ukraine, the Republic of Lithuania, and the Republic of Poland within the framework of the Lublin Triangle. Retrieved from: <https://mfa.gov.ua/news/dorozhnya-karta-spirovbitnictva-mizhukrayinoyu-litovskoyu-respublikoyu-ta-respublikoyu-polshcha-v-ramkah-lyublinskogo-trikutnika> [in Ukrainian]. [Дорожня карта співробітництва між Україною, Литовською Республікою та Республікою Польща в рамках «Люблінського трикутника». URL: <https://mfa.gov.ua/news/dorozhnya-karta-spirovbitnictva-mizhukrayinoyu-litovskoyu-respublikoyu-ta-respublikoyu-polshcha-v-ramkah-lyublinskogo-trikutnika> (дата звернення: 22.08.2024)].

Studinskiy, V. (2022). The Lublin Triangle in the European Economic Security System in the Context of the Russo-Ukrainian War of 2014–2022. *University Economic Bulletin*, 53, 132–138. Retrieved from: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-53-132-138> [in Ukrainian]. [Студінський В. «Люблінський трикутник» у системі економічної безпеки Європи в контексті російсько-української війни 2014–2022 рр. *Економічний вісник університету*. 2022. № 53. С. 132–138. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-53-132-138> (дата звернення: 18.08.2024)].

Resilience to Disinformation. Report. Retrieved from: https://ik.org.pl/wp-content/uploads/2023/08/Resilience-to-Disinformation0612_4.pdf [in English]. [Resilience to Disinformation. Report. URL: https://ik.org.pl/wp-content/uploads/2023/08/Resilience-to-Disinformation0612_4.pdf (date of access: 26.08.2024)].

РОСІЙСЬКА ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ТА ПИТАННЯ СОЛІДАРНОСТІ ДЕМОКРАТИЧНИХ КРАЇН У БОРОТЬБИ З НЕЮ [МАТЕРІАЛИ СІМПОЗИУМУ]

Анотація

Цей симпозиум є результатом роботи, яку з 2022 р. проводить Одеський центр дослідження дезінформації (OCDS).

OCDS має на меті, зокрема, сприяти вивченню російської дезінформації в усьому світі з географічним фокусом на стратегіях дезінформації в Чорноморському регіоні. Хоча багато науковців працюють над дослідженням російської дезінформації в усьому світі, цей Центр забезпечує більш тісну співпрацю та координацію на міжнародному рівні, а також сприяє поглибленню знань щодо дезінформаційних практик у конкретному регіоні. OCDS об'єднує асоційованих інституційних та індивідуальних асоційованих членів (науковців і практиків), що працюють на міжнародному рівні. OCDS розбудовує партнерства, посилює дослідницький потенціал, надає підтримку дослідницькій інфраструктурі, організовує семінари та конференції, підтримує мережу науковців і практиків, а також започатковує майбутні дослідницькі колаборації. Створення OCDS було спільною ініціативою кафедр міжнародних комунікацій Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова (Україна) та Центру досліджень комунікації та культури (CRCC) у Лоуборо (Велика Британія). Одеський національний університет імені І. І. Мечникова та Університет Лафборо співпрацюють у викладацькій та дослідницькій діяльності з моменту підписання угоди про побратимство у липні 2022 р. У грудні 2022 р. ОНУ ім. І.І. Мечникова та Лафборо спільно організували науковий круглий стіл, присвячений обговоренню впливу війни Росії проти України на політичну комунікацію, журналістику та громадську думку в глобальному контексті. Круглий стіл відбувся за підтримки Фонду Президента України. Результати дискусії готуються до публікації в розділі «Симпозиуми» журналу «Європейська політична наука».

Таким чином, це вже другий симпозиум, організований OCDS.

Директор OCDS – професор, доктор Ольга Брусилівська

Ключові слова: російська дезінформація, безпека, Україна, міжнародні відносини.